

Enerji Verimliliđi ve Kalitesi Sempozyumu
EVK 2015

Dođrultucularda ve Eviricilerde Kullanılan Pasif Filtre Türlerinin İncelenmesi ve Karşılaştırılması

Mehmet Ođuz ÖZCAN   Ezgi Ünverdi AđLAR   Ali Bekir YILDIZ

Kocaeli Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi
Elektrik Mühendisliđi Bölümü
mehmetoguzozcan1@gmail.com

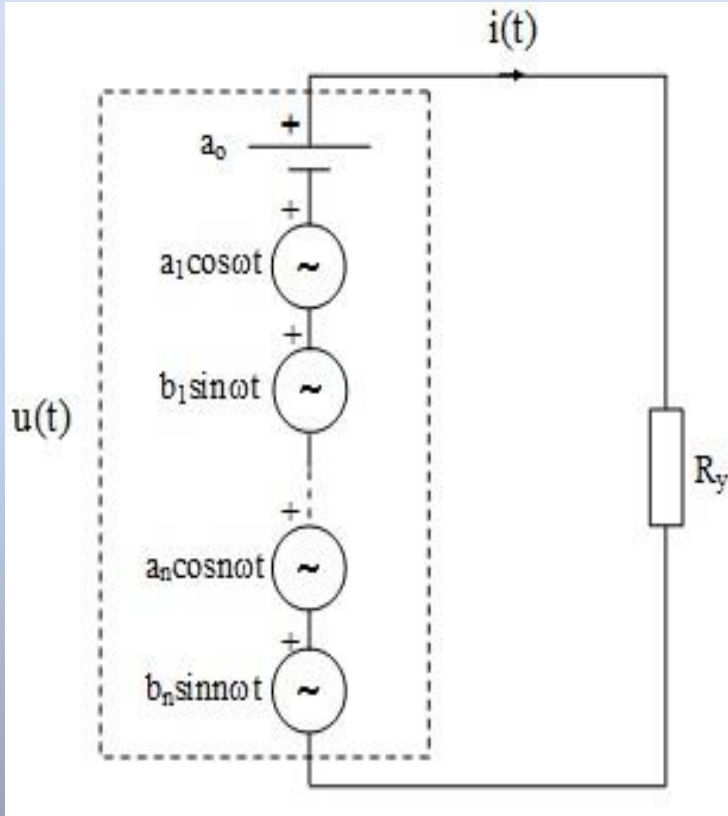
Sunum Akışı

- Giriş
- Filtreleme Teknikleri
- Filtre Çeşitleri
- AA/DA Dönüştürücü Uygulama Devreleri
- DA/AA Dönüştürücü Uygulama Devreleri
- Sonuç

Giriş

- Güç Dönüştürücüleri : Alternatif akım (AA) ve Doğru Akım (DA) türündeki elektrik enerjisi arasında dönüşümü sağlarlar.
- Bu çalışmada, doğrultucu ve evirici çıkışlarındaki dalga şekilleri ve bunlara ait harmonik analizleri ele alınmıştır.
- Doğrultucu ve eviricilerin çıkış gerilimlerinin istenen yapıda olması için gerekli filtre yapıları incelenmiştir.
- Bu amaçla, Alçak Geçiren ve Band Geçiren Filtre yapılarının devre şemaları verilmiştir.
- Farklı filtre devre yapılarının dönüştürücülerin çıkış gerilimlerine etkileri gösterilmiştir.

Filtreleme Teknikleri

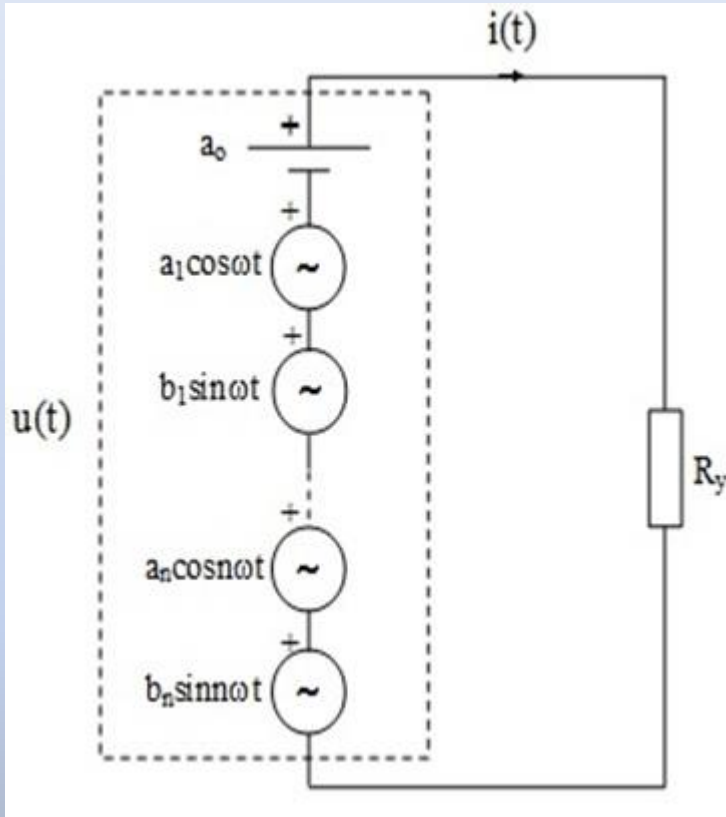

Fourier seri açılımına ilişkin eşdeğer devre

- Doğrultucu ve evirici çıkış akım ve gerilimleri her zaman istenen forma sahip olmaz. Bu amaçla çeşitli filtreleme teknikleri geliştirilmiştir. Bu devrelerin tasarım ve analizinde çıkış dalga şekillerinin Fourier seri açılımı önem taşır.

$$u(t) = a_0 + \sum_{n=1}^{\infty} [a_n \cos(n\omega_0 t) + b_n \sin(n\omega_0 t)]$$

- Seri açılımındaki her bir terim, Süperpozisyon teoremine göre, Şekildeki gibi tek bir kaynak ile gösterilebilir. Dalga şekillerinin seri açılımındaki istenmeyen bileşenler/harmonikler dikkate alınarak filtre devrelerinin eleman değerleri belirlenir.

Fourier seri açılımına ilişkin eşdeğer devre

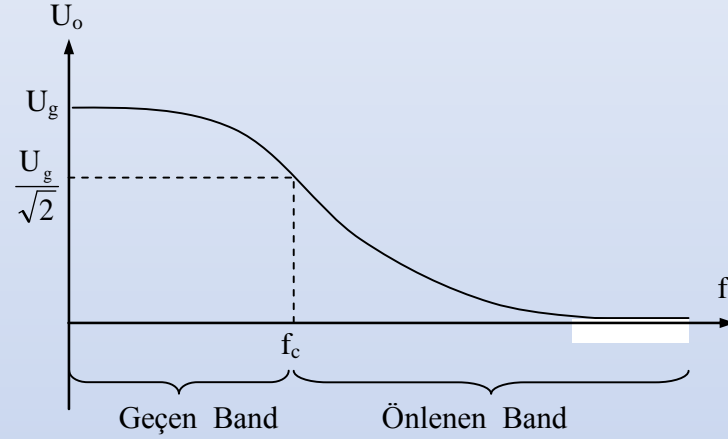
- Filtre devreleri, girişlerindeki belli frekanslı büyüklükleri çıkışlarına aktaran veya girişlerindeki belli frekanslı büyüklükleri çıkışlarına aktarmayan dolayısıyla frekans seçiciliği yapan devrelerdir. Bu devreler, endüktans ve kapasite elemanlarının frekansa bağlı olarak reaktanslarının değişmesi ve rezonans olayının birlikte ele alınmasıyla tasarlanırlar.
- Doğrultucuların (AA/DA dönüştürücünün) çıkış geriliminin sabit değerde olması istendiğinden (Şekil' de a_0 sabit bileşeni), doğrultucunun çıkışına Alçak geçiren filtre devresi bağlanmalıdır.

- Eviricinin (DA/AA dönüştürücünün) çıkış geriliminin temel frekanslı sinüs şeklinde olması istendiğinden (Şekil 1'deki $b_1 \sin \omega t$ bileşeni), eviricinin çıkışına Bant geçiren filtre devresi bağlanmalıdır.

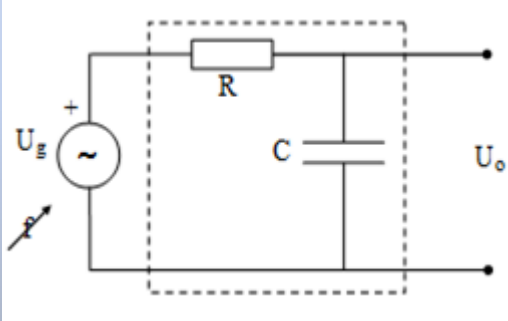
Alçak Geçiren Filtre

Devre Yapıları

(Doğrultucular için)

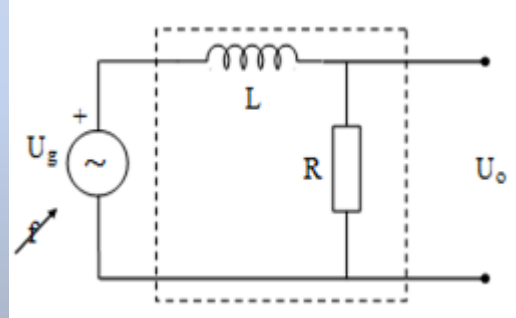
RC Alçak Geçiren Filtre

Devrenin Köşe Frekansı;

$$f_c = \frac{1}{2\pi RC}$$

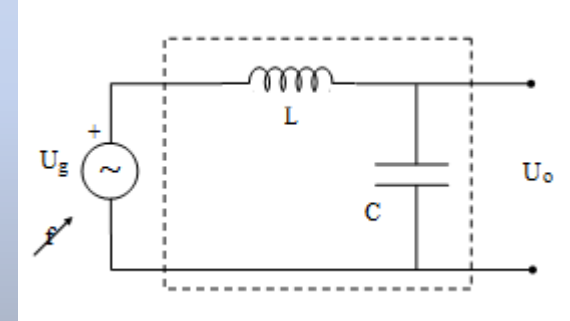
RL Alçak Geçiren Filtre

Devrenin Köşe Frekansı;

$$f_c = \frac{R}{2\pi L}$$

LC Alçak Geçiren Filtre

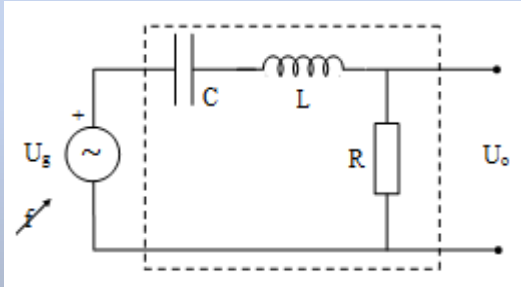
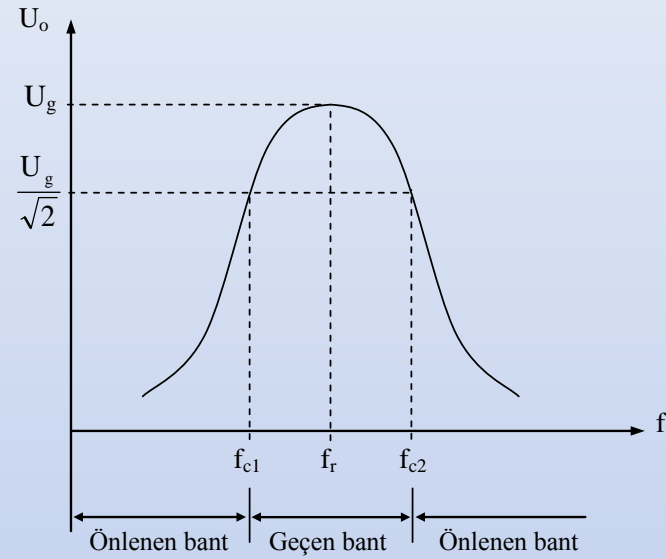

Devrenin Köşe Frekansı;

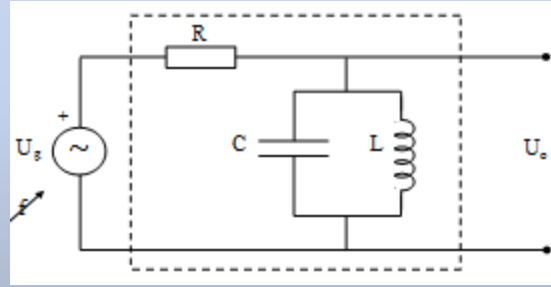
$$f_r = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$$

Bant Geçiren Filtre Devre Yapıları

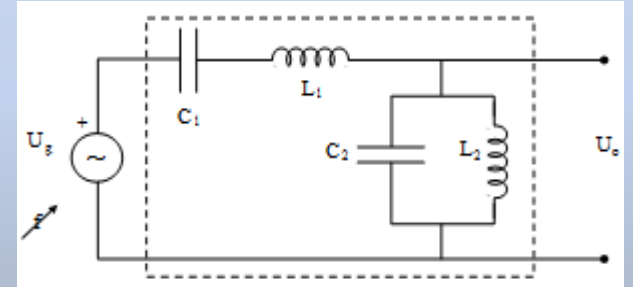
(Eviriciler için)

Seri Rezonans Devreli
Band Geçiren Filtre

Paralel Rezonans Devreli
Band Geçiren Filtre

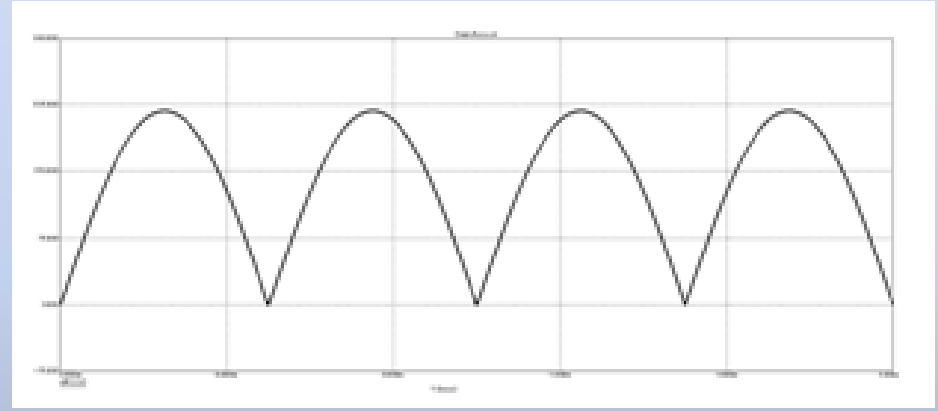
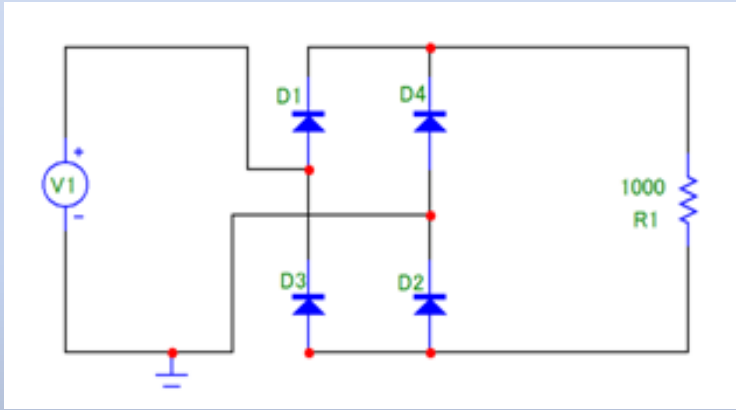

Seri-Paralel Rezonans Devreli
Band Geçiren Filtre

- Yukarıda Verilen Devrelerin Merkez Frekansları; $f_r = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$

AA/DA Dönüştürücü Uygulama Devreleri

Bir fazlı tam dalga kontrolsüz doğrultucu devresi

$$V_i = 220 \sin \omega t$$

Grafiği Verilen Dalga Şeklinin Fourier Seri Açılımı

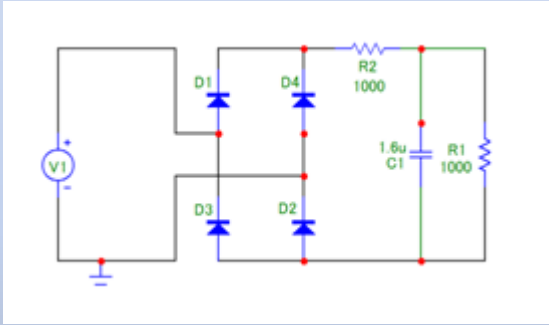
$$u(t) = \frac{2U_m}{\pi} - \frac{4U_m}{\pi} \sum_{n=2,4,6,\dots}^{\infty} \left[\frac{1}{(n^2 - 1)} \cos(n\omega_0 t) \right]$$

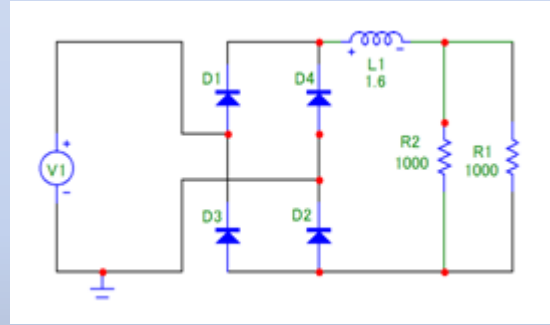
AA/DA Dönüştürücü Uygulama Devreleri

Alçak Geçiren Filtre

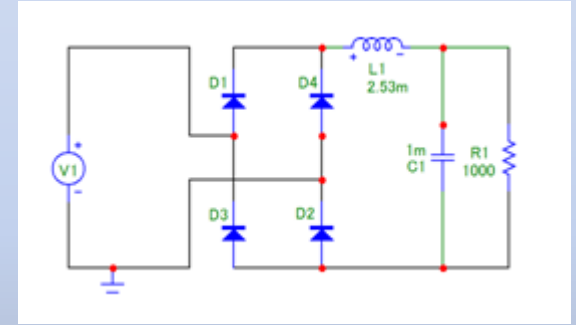
RC Alçak Geçiren Filtre

RL Alçak Geçiren Filtre

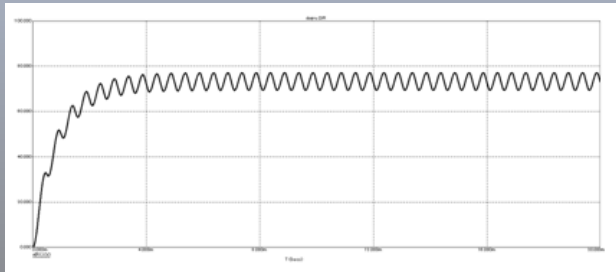

LC Alçak Geçiren Filtre

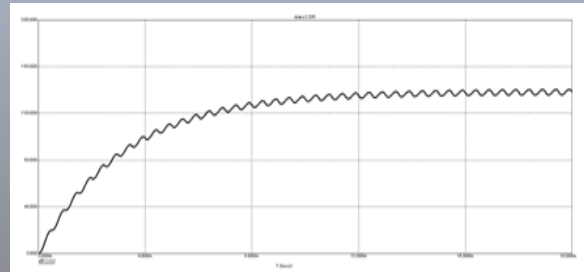
RC Alçak Geçiren Filtre

Çıkış Gerilimi

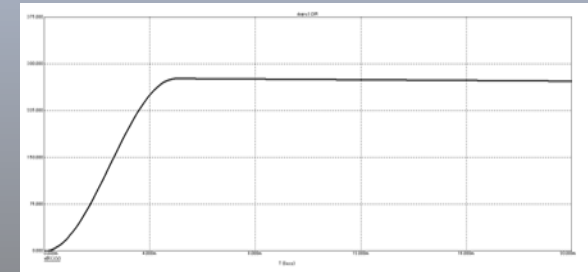
RL Alçak Geçiren Filtre

Çıkış Gerilimi

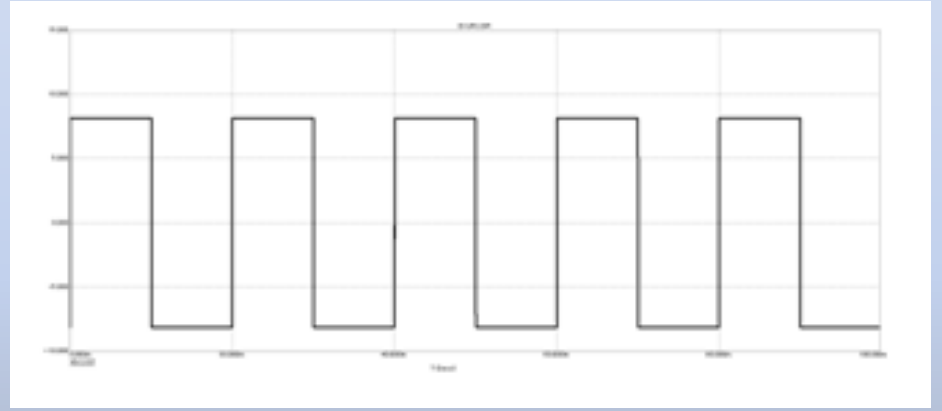
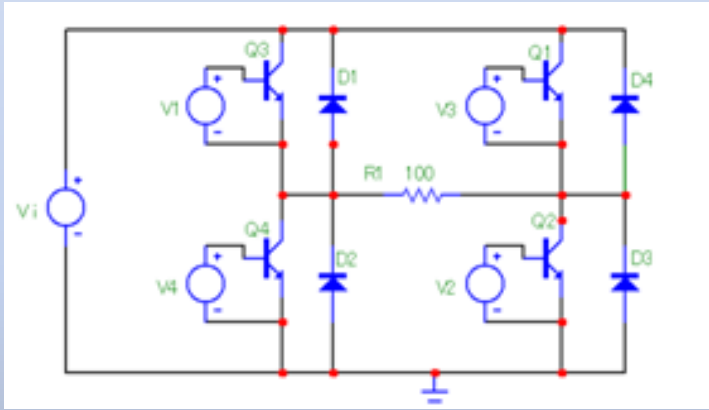
LC Alçak Geçiren Filtre

Çıkış Gerilimi

DA/AA Dönüştürücü Uygulama Devreleri

Bir fazlı köprü evirici devresi

$V_i=10V$, Anahtarlama peridu 20ms

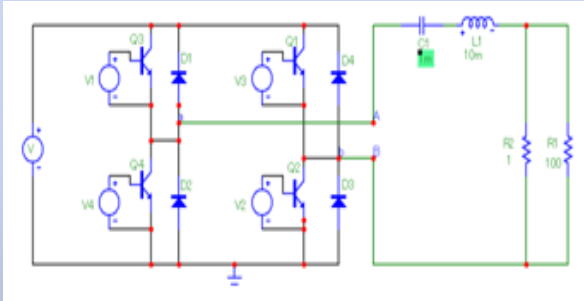
Grafiği Verilen Dalga Şeklinin Fourier Seri Açılımı

$$u(t) = \frac{4U_m}{\pi} \sum_{n=1,3,5,\dots}^{\infty} \left[\frac{\sin(n\omega_0 t)}{n} \right]$$

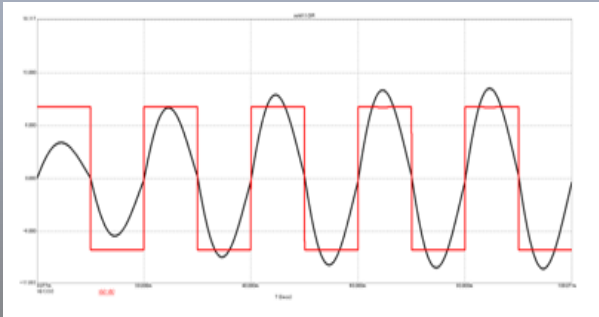
DA/AA Dönüştürücü Uygulama Devreleri

Bant Geçiren Filtre

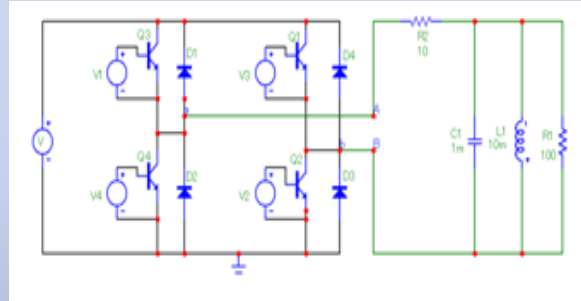
Seri Rezonans Devreli
Bant Geçiren Filtre Devresi

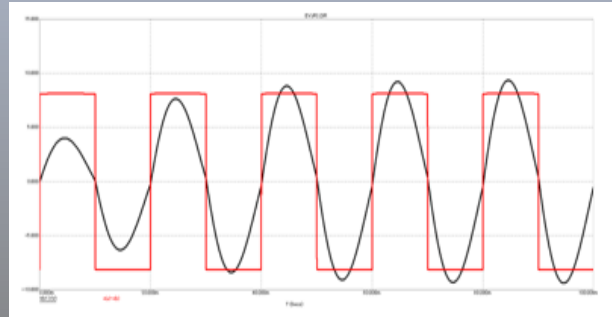
Seri Rezonans Devreli
Bant Geçiren Filtre Devresi
Çıkış Gerilimi

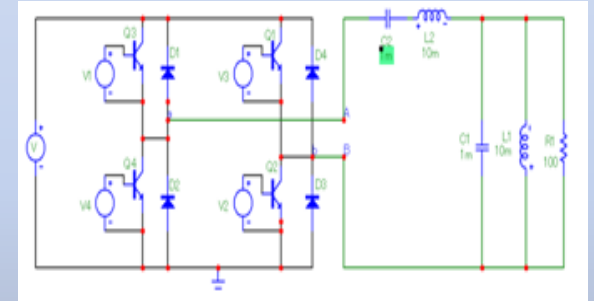
Paralel Rezonans Devreli
Bant Geçiren Filtre Devresi

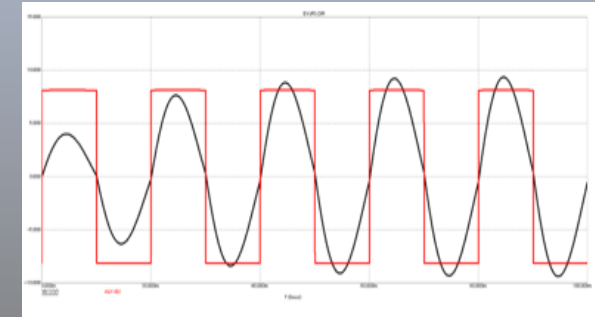
Paralel Rezonans Devreli
Bant Geçiren Filtre Devresi
Çıkış Gerilimi

Seri-Paralel Rezonans Devreli
Bant Geçiren Filtre Devresi

Seri-Paralel Rezonans Devreli
Bant Geçiren Filtre Devresi
Çıkış Gerilimi

Sonuçlar

- Bu çalışmada, bir fazlı tam dalga kontrolsüz doğrultucu devresi ve bir fazlı köprü tipi evirici devresinin çıkışlarına bağlanan bazı pasif filtre türlerinin çıkış gerilim dalga şekline olan etkisi zaman domeninde incelenmiştir.
- Filtre yapıları karşılaştırılmış, istenen dalga şekillerinin elde edilmesi için hangi tür pasif filtre devresinin kullanılması gerektiği açıklanmıştır.
- Doğrultucular için RC ve RL filtre devreleri, kayıplı pasif eleman olan direnç içermektedir. Direnç elemanındaki gerilim düşümü etkisinden dolayı, çıkış geriliminde azalma meydana gelmektedir. Dolayısıyla LC alçak geçiren filtre kullanmak çıkış gerilimdeki gerilim düşümünün önüne geçilmiş olacaktır. Bu doğrultuda LC filtre kullanımının avantajı filtre çıkışlarında görülmektedir.

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM...